

Työ- ja elinkeinoministeriö
Lausuntopalvelu.fi

Viite VN/558/2022

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Tehy ry kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki työvoimapalveluiden järjestämisestä, jossa säädettäisiin kunnan järjestämistä työvoimapalveluista ja niihin liittyvistä tehtävistä. Nykyinen laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta kumottaisiin.

Vastuu työnhakijoille sekä yrityksille ja muille työnantajille tarjottavista työvoimapalveluista siirrettäisiin pääosin kunnille. Työvoimapalveluiden järjestäminen ja muut työvoimapalveluihin liittyvät lakisääteiset tehtävät muodostaisivat kunnille uuden valtionosuustehtävän. Työttömyysetuuksien rahoitusvastuita uudistettaisiin siten, että kunnan rahoitusvastuu laajenisi työmarkkinatuen lisäksi koskemaan peruspäivärahaa ja ansiopäivärahaa. Lisäksi rahoitusvastuu alkaisi nykyistä työmarkkinatuen rahoitusvastuuta aikaisemmin ja kasvaisi portaittain työttömyyden pitkittyessä. Kunnan rahoitusvastuu ei myöskään katkeaisi työttömyysturvalaissa tarkoitettuun työllistymistä edistävään palveluun osallistumisen ajalta kuten nykyisin. Työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirtyessä kunnille, kunnilla olisi nykyistä paremmat mahdollisuudet vaikuttaa työttömyysetuuksista syntyvään rahoitusvastuuseen järjestämällä työttömille palveluja, jotka johtavat tehokkaasti työllistymiseen avoimille työmarkkinoille.

Valtiolla olisi jatkossakin kokonaisvastuu työllisyydestä ja työvoimapalvelujärjestelmän valtakunnallisesta toimivuudesta. Valtio vastaisi kuntien työllisyydenhoidon tehokkuuden seurannasta ja arvioinnista sekä laillisuusvalvonnasta.

Työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirtoa koskevan uudistuksen tavoitteena on kasvattaa työllisyyttä edistämällä kysynnän ja tarjonnan kohtaantoa valtion ja kuntien välisellä yhteistyöllä sekä vahvistaa alueiden elinvoimaa ja kilpailukykyä asiakaslähtöisillä palveluilla hyödyntämällä kuntaekosysteemin mahdollisuuksia. Yksi uudistuksen keskeisistä elementeistä on kannustava rahoitusmalli. Tavoitteena on laajentaa kuntien vastuuta työttömyysetuuksien rahoituksesta siten, että rahoitusvastuu kannustaa kuntaa huolehtimaan alueen työllisyydestä sekä järjestämään työttömille työnhakijoille mahdollisimman tehokkaasti palveluja, jotka johtavat työllistymiseen. Uudistuksella tavoitellaan 7 000–10 000 henkilön työllisyysvaikutusta.

Lakiesityksen luvut 2–12

Nykytila ja sen arviointi, luku 2

Nykytilan on realistinen eikä siihen ole huomautettavaa.

Tavoitteet, luku 3

Uudistuksen tavoitteena on kasvattaa työllisyyttä edistämällä työn kysyntää ja tarjontaa valtion ja kuntien välisellä yhteistyöllä sekä vahvistaa alueiden elinvoimaa ja kilpailukykyä asiakaslähtöisillä palveluilla hyödyntämällä kuntaekosysteemin mahdollisuuksia. Uudistuksella tavoitellaan 7 000–10 000 henkilön työllisyysvaikutusta. Tavoitteet ovat kannatettavia.

Luonnoksessa on huomioitava se, onko asetettuihin tavoitteisiin pääseminen realistista. Tehtävien rahoitus ja resurssointi tulisi olla mitoitettu oikein, jotta tavoitteisiin päästään. Palveluiden ja tehtäväkokonaisuuksien siirto kunnille ei saa aiheuttaa palveluja käyttäville kansalaisille lisätyötä ja sen tulee olla jatkossakin maksutonta. Toivottavaa olisi, että kunnat voisivat järjestää palvelut tulevaisuudessa tehokkaasti, joka johtaa lopulta kansalaisen työllistymiseen. Palvelua, neuvontaa ja uraohjausta olisi saatava matalalla kynnyksellä. On hyvä huomioida myös mm. vaikeasti työllistettävät ihmiset ja maahanmuuttajat.

Keskeiset ehdotukset, luku 4.1

Keskeiset ehdotukset ovat kannatettavia.

Toimeenpano ja seuranta, luku 10

Tehtävien siirtyessä valtiolta kuntiin on tärkeää tarkastella ennakolta mahdollisimman laajasti, miten tehtävien siirto tulee vaikuttamaan sote-alan osaajiin, henkilöstösuunnitteluun, muutosjohtamiseen ja viestintään. Lisäksi tarvitaan henkilöstön, esihenkilöiden ja johdon tukemista ja mahdollisia koulutuksia tämän valmistelun ja toimeenpanon eri vaiheissa ja muutoksen läpiviemisessä.

Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä

Työväilytys ja työnhakuvelvollisuus, luku 5

Julkisten työvoimapalveluiden suunnittelu, toteutus ja järjestäminen tulisi perustua työmarkkinoiden tarpeisiin ja asiakkaiden palveluntarpeeseen. Palveluntarve täytyy olla sisällöltään, laadultaan ja laajuudeltaan kuin asiakkaiden palveluntarve edellyttää.

Sote-henkilöstön osaaminen ja ammattitaito tulee selvittää ja miettiä voisiko esim. uudelleen kouluttaa työttömiä sote-alan osaajia sinne missä on pulaa työntekijöistä. Samalla täytyy miettiä työntekijän toimintakykyä, jotta osataan kohdentaa koulutukset oikein.

Tieto- ja neuvontapalvelut, asiantuntija-arviointi, ammatinvalinta- ja uraohjaus sekä valmennus ja kokeilu, luku 6

Kannatamme sitä, että työvoimaviranomainen järjestää henkilöasiakkaille ohjausta asiakkaan tukemiseksi ammatinvalinnassa, ammatillisessa kehitymisessä, työelämään sijoittumisessa ja elinikäisessä oppimisessa.

Terveystenhuollon ammattihenkilö on velvollinen ylläpitämään ja kehittämään ammattitoiminnan edellyttämiä tietoja ja taitoja sekä perehtymään ammattitoimintaansa koskeviin säännöksiin ja määräyksiin terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain mukaisesti. Näin ollen sote-alalla elinikäinen oppiminen ja lisä- ja täydennyskoulutukset muodostavat ison osan uran aikaisesta ammatillisesta kehitymisestä.

Eriyistä huomiota tulee kiinnittää henkilöasiakkaan soveltuvuuteen silloin, kun henkilöä ohjataan sosiaali- ja terveysalan sekä varhaiskasvatuksen koulutukseen ja työtehtäviin.

Työvoimakoulutus, luku 7

Eriyistä huomiota tulee kiinnittää henkilöasiakkaan soveltuvuuteen silloin, kun henkilöä ohjataan sosiaali- ja terveysalan sekä varhaiskasvatuksen koulutukseen ja työtehtäviin.

Työttömyysetuudella tuetusta työnhakijan omaehtoinen opiskelu, luku 9

On kannatettavaa, että työnhakijan etuudet eivät vaarannu omaehtoisen opiskelun vuoksi, koska niillä on työllistävä vaikutus.

Asiakastietojen käsittely ja valtakunnallinen tietojärjestelmäpalvelu, luku 13

Asiakastietojen käsittely tulee perustua henkilön työtehtäviin ja käyttöoikeudet on määriteltävä työtehtäviä ja käyttötarpeita vastaavaksi.

Muut esitykseen sisältyvät lakiehdotukset

Laki ulkomaalaislain muuttamisesta

Tehy kannattaa sosiaali- ja terveysalan koulutuksen saaneiden rekrytointia ulkomailta. Rekrytoinnin täytyy kuitenkin olla eettisesti kestävä. Ammatillaiset täytyy rekrytoida siihen tehtävään, johon he ovat saaneet koulutuksen lähtömaassaan. Ei ole kestävää toimintaa, että esimerkiksi sairaanhoitajakoulutuksen saanut henkilö rekrytoidaan hoiva-avustajaksi. Lisäksi Suomen ei tule siirtää omaa työvoimapulaansa kehitysmaiden kannettavaksi eikä rekrytoida maista, joissa on pula hoitohenkilöstöstä.

Helsingissä 22.6.2022

Millariikka Rytönen
Puheenjohtaja
Tehy ry

Lisätietoja: Tiina Vartiainen, Työelämäasiantuntija, Tehy ry, p. 0954227197,
tiina.vartiainen@tehy.fi